Liikenne- ja viestintävaliokunta | Vastine 14.5.2018 | 1/3 TEM/22/00.01.02/2018

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN VASTINE

Liikenne- ja viestintävaliokunta on saanut seuraavilta tahoilta lausunnot koskien hallituksen esitystä laiksi alueiden kehittämisestä sekä kasvupalveluista ja eräistä siihen liittyviksi laeiksi (HE 35/2018):

- Varsinais-Suomen ELY-keskus
- Paikallisliikenneliitto
- Liikenteen turvallisuusvirasto
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikennevirasto
- Uudenmaan liitto
- Linja-autoliitto
- Helsingin seudun liikenne

KESKEISET HUOMIOT HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ

Kaikki lausunnon antaneet pitivät hallituksen esitykselle esitettyjä tavoitteita kannatettavina ja hyvin asetetuiksi. Eräillä lausunnonantajilla oli kuitenkin huomautettavaa HE:n sisällöstä seuraavilta osin:

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että alueiden kehittämiseen ja liikenteeseen liittyviä sopimuksia, suunnitelmia, neuvotteluja koordinoidaan ja ne muodostavat yhden kokonaisuuden.

Varsinais-Suomen ELY-keskus kehottaa lisäksi muuttamaan HE:n 13 §:ää siten, että se palvelisi myös ns. positiivisen rakennemuutoksen tarpeita.

Työ- ja elinkeinoministeriön vastaus:

TEM näkee myös tärkeäksi, että aluekehittämistä ja liikennettä koskevat sopimukset muodostavat tiiviin kokonaisuuden. Hallituskaudeksi laadittava aluekehittämispäätös sekä vuosittaiset aluekehittämiskeskustelut ovat työvälineitä sopimusten ja neuvottelujen yhteensovittamisessa. Näissä on tarkoitus käsitellä poikkihallinnollisesti aluekehittämistä ja täten myös liikenteen kehittämistä.

HE:n 13 § ei sulje pois positiivisen rakennemuutoksen toimenpiteitä, vaikka se ei suoraan pykälässä näy. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että pykälä koskee äkillisiä rakennemuutoksia ovat ne sitten negatiivisia tai positiivisia.

Suomen Linja-autoliitto

Suomen Linja-autoliiton lausunnossa korostetaan, että on tärkeää, että HE:ssa mainitussa aluekehittämispäätöksessä otetaan huomioon myös liikennejärjestelmää ja joukkoliikennettä koskevat strategisen tason linjaukset.

Työ- ja elinkeinoministeriön vastaus:

Aluekehittämispäätöksessä on tarkoituksena katsoa poikkihallinnollisesti niitä toimia, jotka edesauttavat alueiden kehittymistä. Liikennejärjestelmää ja joukkoliikennettä koskettavat strategiset linjaukset ovat tärkeä osa alueiden elinvoimaisuuden kehittämistä.

Uudenmaan liitto

Uudenmaan liitto tuo lausunnossa esiin, että kasvupalvelujen rahoituksen jakokaava ei tue kasvupalveluille asetettua tavoitetta kasvun tavoittelussa. Jakokriteeri kannustaa liiton mukaan enemmän passiivisuuteen kuin aktiivisuuteen. Jakokriteereissä pitäisi huomioida vieraskielisten osuus ja toimipaikkojen asemasta esim. työntekijöiden määrä. Myös kasvupalvelujen tuotannon siirtäminen pois järjestäjältä voi tuoda epävarmuus- ja riskitekijöitä erityisesti palvelukokonaisuuksien hallinnassa. Liitto näkee myös riskejä siinä, miten viranomaisten ja palveluntuottajien välinen roolitus ja velvollisuudet tulevat hoituman.

Uudenmaan liitto nostaa lausunnossa esiin myös Uudenmaan erillisratkaisun. Liitto kokee, että erillisratkaisu ei tue lain tavoitteeksi asetettua tiiviin palvelukokonaisuuden syntymistä, koska kasvupalvelut ovat eri organisaatiossa kuin maakunnan aluekehittämistyö. Lisäksi liitto näkee, että lakiesitys kaventaa Uudenmaan maakunnan toimialaa verrattuna muihin Suomen maakuntiin, sillä vaikuttamismahdollisuudet kasvun, työllisyyden ja maahanmuuton osalta ovat pienemmät kuin muissa maakunnissa. Tämä on liiton mukaan ongelmallista kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Liitto näkee myös, että erillisratkaisu vaarantaa kasvupalvelujen ja sote-palvelujen integraation niiden ollessa eri järjestäjän vastuulla.

Työ- ja elinkeinoministeriön vastaus:

On totta, että rahoituksen jakokriteerit eivät suoraan tue kasvun tavoitteluun, mutta kokonaisuuden kannalta maakunnilla on selkeä kannuste vähentää työttömyyttä ja näin edesauttaa maakunnan elinvoimaisuuden parantamista. Kasvupalvelujen jakokriteereissä on huomioitu erityisesti se, että maakunnalla olisi tarpeeksi resursseja hoitaa työttömyyttä.

Epävarmuus- ja riskitekijät, jotka liittyvät palvelukokonaisuuksien hallintaan ovat sikäli aiheellisia, että maakunnilla itsellään on hyvin suuri valta päättää miten ja minkälaisiin palvelukokonaisuuksiin ne palvelutuotannon järjestävät. On kuitenkin muistettava, että maakunnissa on paras osaaminen oman alueensa kasvupalvelutuotannon järjestämiseen, koska palvelutuotantoon liittyy paljon alueen ja väestön erityispiirteiden ja –tarpeiden huomioimista.

Uudenmaan erillisratkaisu jakaa, aivan kuin liitto toteaa, aluekehittämisen keskeiset välineet eri organisaatioihin ja näin ollen erillisratkaisun myötä Uudenmaan maakunnalla ei ole suoraa vaikutusmahdollisuutta kasvupalvelujen järjestämiseen. On kuitenkin huomioitava, että lakiesitys ei poista maakunnan ja kuntayhtymän mahdollisuutta

tiiviiseen yhteistyöhön, jossa voidaan yhteensovittaa maakunnan kuin kuntayhtymän tarjoamat palvelut ja näin muodostaen yhtenäiset palvelukokonaisuudet. Erillisratkaisu tarjoaa sen sijaan paremmat mahdollisuudet kaupunkien rahallisten ja tiedollisten resurssien käyttämiseen osana kasvupalveluita.

Uudenmaan liito nostama huoli siitä, että erillisratkaisu on ongelmallinen kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta, on tärkeä ja kansalaisten vaikutusmahdollisuudet kasvupalveluihin on huomioitu lakiesityksessä seuraavasti:
Uudenmaan kasvupalveluiden järjestämisestä koskevan lakiesityksen 5 §:n nojalla kasvupalvelukuntayhtymä järjestää ja tuottaa palvelut samalla tavalla kuin maakunta järjestäisi ja tuottaisi ne, ja kaikilla Uudenmaan maakunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä olisi maakuntalain 23 §:ssä tarkoitetut osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kuntayhtymän järjestämiin palveluihin. Lisäksi Uudenmaan maakunnan asukkaalla ja alueella toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä olisi maakuntalain 24 §:ssä tarkoitettu oikeus tehdä aloite kuntayhtymän toimintaa koskevassa asiassa ja kuntayhtymän olisi tiedotettava toiminnastaan Uudenmaan maakunnan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille riippumatta siitä, onko kysymyksessä jäsenkunnan vai ei-jäsenkunnan jäsen tai asukas.

Uudenmaan liiton huomio siitä, että kasvupalvelujen ja sote-palvelujen integraatio ei mahdollistu Uudellamaalla samoin kuin muissa maakunnissa, on oikea ja se on huomioitava toimeenpanovaiheessa. Kasvupalvelujen kuntayhtymän ja Uudenmaan maakunnan on löydettävä sellaisia yhteistyömuotoja, jotka mahdollistavat monialaista palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluketjujen syntymisen.

Tarja Reivonen
Neuvotteleva virkamies

Lari Anttonen
Erityisasiantuntija

JAKELU Liikenne- ja viestintävaliokunta